

Bedrijfsontwikkeling in de rundveesector

1 koe per jaar erbij sinds 1990

Het gemiddeld aantal koeien per melkveehouderijbedrijf nam in het afgelopen decennium toe van veertig naar vijftig

ing. W.A.Kramer, ENCI

In een artikelenserie in Agrabeton in 1996 en 1997 hebben we al eens aandacht besteed aan de bedrijfsontwikkeling in algemene zin per diersector. In deze jaargang willen we vooral het kwantitatieve beeld van destijds actualiseren. We starten met de rundveehouderij. In volgende uitgaven zullen we aandacht schenken aan onder meer de pluimvee- en de varkenssector.

Melkveehouderij

De melkveehouderij is wat het aantal bedrijven betreft de grootste categorie binnen de veehouderij. Anno 1999 waren er 31 720 bedrijven met in totaal 1,588 miljoen stuks melkvee. In 1990 waren deze aantallen nog respectievelijk bijna 47 000 bedrijven en 1,89 miljoen stuks vee: een daling in tien jaar van 32 procent van het aantal bedrijven en 15 procent van het totaal aantal melkveedieren. Met andere woorden; de schaalvergroting gaat nog steeds door. Voor de bouwsector betekent dit minder bedrijven, maar wel een continue nieuwbouwbehoefte. Het overgrote deel van de dalingen komt voor rekening van de bedrijven met minder dan dertig dieren. Volgens de CBS landbouwtelling 1999 bezit 25 procent van de melkveebedrijven (= ca. 8 000 bedrijven) slechts 8 procent van de totale melkveestapel (zie tabel 1). In 1990 had nog

40 procent van de bedrijven minder dan dertig melkkoeien, die tezamen 15 procent van de melkveestapel vormden.

Het gemiddeld aantal dieren per bedrijf nam toe van veertig tot vijftig in 1999. Bij de bedrijfsgrootte van meer dan zeventig dieren bedraagt het gemiddeld aantal dieren per bedrijf inmiddels 95.

Bedrijfsontwikkeling op termijn

De daling van het aantal bedrijven in de melkveehouderij zal zich naar verwachting blijven voortzetten. Deze daling zal vooral ten koste gaan van de kleinere bedrijven. Voor de blijvers, dat zijn vooral de middelgrote en grotere bedrijven, is uitbreiding/schaalvergroting noodzakelijk om tot kostprijsverlaging/-beheersing te komen. Een rendabele inzet van automatisering (o.a. melkrobot) en andere nieuwe technieken kunnen daarbij van belang

zijn. Het is niet ondenkbaar dat deze ontwikkelingen ertoe kunnen leiden dat er in het jaar 2010 nog zo'n 20 000 melkveebedrijven in Nederland zijn (zie tabel 2). Het gemiddeld aantal dieren per bedrijf is dan toegenomen van vijftig in 1999 tot zestig in 2010. De grote bedrijven tellen dan gemiddeld ruim honderd dieren. Met een productie per koe van ruim 10 000 kg melk per jaar wordt een quantum gehaald van 1 miljoen kg per jaar. Deze grote bedrijven zullen een belangrijk deel van de totale Nederlandse melkproductie voor hun rekening nemen.

Vleeskalveren

De vleeskalversector is een relatief kleine groep binnen de rundveehouderijsector. In 1990 waren er bijna 2300 gespecialiseerde bedrijven met in totaal 600 000 vleeskalveren. In 1999 zijn dat inmiddels 2600 bedrijven met 750 000 vleeskalveren. Tabel 3 geeft de verdeling naar bedrijfsgrootte van deze groep. Het aantal vleeskalveren groeide van 1990 tot 1995 van 600 000 naar 690 000 dieren. In 1995 trad een eenmalige daling op met 20 000 tot 670 000 dieren om vervolgens weer

melkveehouderij:	1996		1999	
	% bedrijf	% dier	% bedrijf	% dier
bedrijven	36250		31720	
dieren (x 1000)	1665		1588	
verdeling naar bedrijfsgrootte				
1 - 29	29	10	25	8
30 - 70	54	56	54	52
meer dan 70	17	34	21	40

Tabel 1: Bedrijven en dieren in de melkveehouderij
Bron: CBS Landbouwtelling 1996/1999

	aantal bedrijven	aantal dieren
1993	40 500 ¹⁾	1 750 000 ¹⁾
1996	36 250 ¹⁾	1 665 000 ¹⁾
1999	31 700 ¹⁾	1 590 000 ¹⁾
2010	20 000	1 250 000
2015	14 000	1 100 000

Tabel 2: Mogelijke bedrijfsontwikkeling in de melkveehouderij
¹⁾ Bron: CBS Landbouwtellingen

toe te nemen tot 750 000 vleeskalveren in 1999.

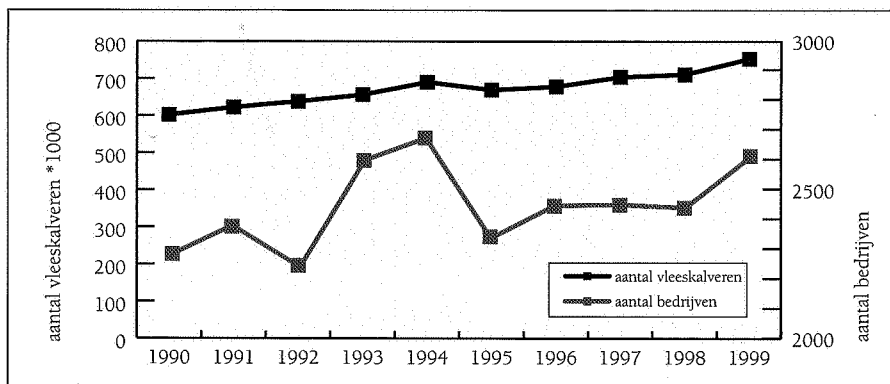
Het aantal bedrijven met vleeskalveren kende in de afgelopen tien jaar een grillig verloop. De forse stijging in 1993 werd in 1995 weer 'gecorrigeerd'. De laatste jaren telt een vleeskalverbedrijf gemiddeld zo'n 290 dieren.

De 36 procent grote bedrijven (meer dan 300 dieren) houden 77 procent van het totale aantal vleeskalveren met een gemiddeld aantal van 620 dieren.

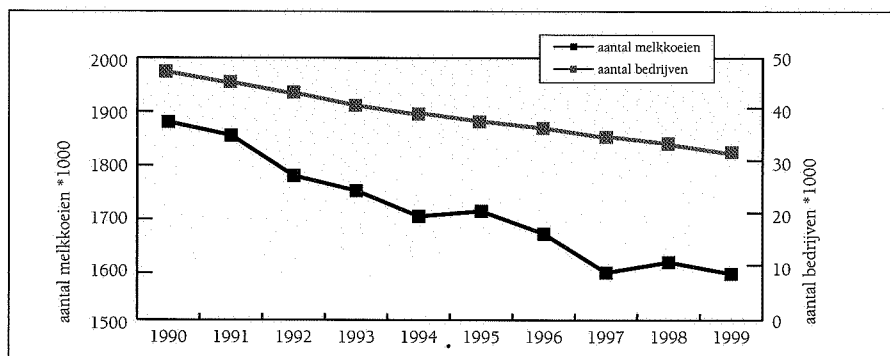
Ontwikkelingen

In eerdere artikelen in Agrabeton is reeds aangegeven in welke mate ontwikkelingen op het gebied van regelgeving en vanuit de maatschappij, zoals milieu, welzijn en gezondheid, van invloed zijn op moderne huisvesting van melk- en jongvee. Zie:

- 'High-Tech in Lelystad'; Agrabeton 1998 nr. 4;
- 'Dierwelzijn als productiefactor'; Agrabeton 1999 nr. 3;
- 'High-tech jongvee-opfok op Waiboerhoeve'; Agrabeton 1999 nr. 4;
- 'Ziekten bouwkundig tegengaan in jongveestal'; Agrabeton 1999 nr. 5.

Totaal aantal bedrijven en vleeskalveren in de jaren negentig

Totaal aantal bedrijven en melkkoeien in de jaren negentig

vleeskalverhouderij:	1996		1999	
bedrijven	2400		2600	
dieren (x 1000)	680		750	
verdeling naar bedrijfs grootte	% bedrijf	% dier	% bedrijf	% dier
1 - 99	31	5	33	4
100 - 300	34	23	31	19
meer dan 300	35	73	36	77

Tabel 3: Bedrijven en dieren in de vleeskalverhouderij
Bron: CBS Landbouwtelling 1996/1999

Berichten

Zevende lustrum voor Heeren XVII

Heeren XVII, de studievereniging der studenten in de landbouwtechniek, bestaat 35 jaar. Dit lustrum wordt in mei gevierd met onder meer een reünie voor oud-leden op vrijdag 12 mei en een symposium op dinsdag 16 mei.

De reünie zal een informatief en een informeel karakter hebben, waarbij getracht wordt oud-technenuten de huidige studie landbouwtechniek te laten zien. Alle oud-landbouwtechnenuten zijn uitgenodigd voor deze reünie, die wordt georganiseerd in samenwerking met de oud-ledenvereniging Agrodite.

Het symposium "Agri-Hightech: Boerenverstand of Automatische Piloot" geeft een overzicht van de huidige stand van de techniek in de landbouw en de verwachtingen voor de toekomst.

Verder zal deze dag in het teken staan van de vraag naar en de noodzaak van vergaande mechanisering, automatisering en robotisering in de landbouw. Sprekers op deze dag zijn: ir. J. Heeres (hoofdredacteur Landbouwmechanisatie), ir. A.A. Jongebreur (directeur IMAG), ir. W. Pype (Manager Precision Farming New Holland), prof.dr.ir. J.D. van der Ploeg (hoogleraar rurale sociologie WUR), prof.dr.ir. G. Meester (hoofd bureau strategische beleidsvorming ministerie LNV), prof.dr.ir. M. Korthals

(hoogleraar toegepaste filosofie WUR) en Wouter van Dieren (directeur Instituut voor Milieu- & Systemanalyse (IMSA) en lid van de Club van Rome).

Voor meer informatie over of aanmelding voor de reünie en het symposium: Lustrumcommissie Heeren XVII; Bomenweg 4, 6703 HD, Wageningen; fax: (0317) 48 48 19, e-mail: Lustrum@student.AenFwau.nl, internet: www.aenf.wau.nl/~heeren17/lustrum.